

det ærede Medlem mindede om, nemlig Bridesløskelle, men med Hensyn hertil maa jeg dog minde om, at Rigsdagen dog har behandlet denne Sag noget alvorligere, end det ærede Mindretal mener, idet den blev gjort til Gjenstand for en særlig Indstilling i Folkethinget, og denne blev motiveret af Finantsudvalgets Ordfører, Bayer, paa følgende Maade — jeg skal tillade mig at oplæse disse Linier; det er Slutningsbemærkningen af hans Ubefaling af Indstillingen —: „Hovedpunktet er, at en saa stor Sum uden bydende Nødvendighed er udgivet uden Rigsdagens Tilladelse dertil; man har derved krævet vor forfatningsmæssige Ret og gjort Principer gjældende, der ikke kunne tilstedes i en konstitutionel Stat, fordi de ere absolutistiske.“ Det ærede Mindretal vil altsaa se, at man just ikke den Gang er gaaet saa ganske let hen over denne Historie. At man ikke senere tog Konsekventerne af en Udtalelse som denne af den ærede Ordfører, skal jeg ganske lade staa hen; jeg skal ikke opkaste mig til Dommer over den daværende Rigsdag. Men det ærede Medlem maa erindre, at den Sag, som da forelaa, var en ganske anden end den, vi nu behandle. Der forelaa da en Bevilling til en Jængelsbygning, som var begyndt ved Finantsloven, og Bygningen udførtes ved Hjælp af Bevillinger paa Finantsloven fra det ene Aar til det andet, uden at der havde foreligget nogen bestemt, bindende, samlet Plan for det hele Foretagende. Jeg tror, at Rigsdagen selv erkjendte, at den var gaaet noget vel letindigt ind paa dette Byggeforetagende. Men dette Forhold gaar ind under de almindelige Regler for Bevillinger til Byggeforetagender. Naar der bevilges en Bygning, bliver det et Spørgsmaal, hvad der er bevilget, om det er Bygningen eller Pengene. Derfor det er vitteligt, at Rigsdagen har sagt: Vi erkjende Nødvendigheden af, at der skal opføres et Fængsel eller et Theater, saa vil man let se, at saa maatte man tillige forudsætte, at dersom Bygningen blev kostbarere end oprindelig forudsat, vilde Rigsdagen ogsaa have bevilget den større Sum, dersom Begjæring derom havde foreligget allerede dengang, Beslutning om Bygningens Opførelse blev tagen. Naturligvis kan dette kun siges indenfor en vis Begrænsning, og jeg er langt fra paa nogen Maade at ville underkjennde de Ord, hvormed Kaysler har udtrykt sig, men jeg siger, at naar det er vitteligt, at Rigsdagen har besluttet, at der skal bygges, koste hvad koste vil, saa bliver Bevillingsspørgsmaalet noget anderledes end ellers; dette maa man kunne forstaa. Her er det imidlertid noget ganske Andet, hvorom der er Tale. De Herrer ville erkjende, at allerede i dette eneste Ord „indtil“ ligger en Væsensforstjæl. Medens der ellers efter Overflag bevilges saa og saa Meget, og man haaber, at dette Overflag skal holde Stik, saa bevilger Theaterloven en Sum af „indtil“ saa og saa Meget. De Herrer maa vide,

at Spørgsmaalet om Bevillingens Omfang har været det Afgjørende for hele denne Sags Behandling i begge de Aar, den blev drøftet, og at dersom der dengang havde foreligget Forslag om en større Sum end den bevilgede, er der neppe Tvivl om, at Rigsdagen ikke vilde være gaaet ind derpaa. Naar det ærede Mindretal beraabte sig paa, hvad der dengang, da Bygningen bevilgedes, blev anført af det ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgkreds (Høgsbro), at en saa løst udfattet Plan som den, der forelaa, maatte medføre mange Overstridelser, som vi bagefter vilde blive nødt til at bevilge, saa finder denne Udtalelse netop sit Supplement i, hvad der dertil fra anden Side blev udtalt, at det undrer mig, at det ærede Mindretal har været dristig nok til at fremdrage hin Udtalelse, idet han jo maatte vide, at vi som Svar derpaa vilde fremdrage, hvad der dengang lød fra Formanden i Theaterudvalget og andre Medlemmer, der havde en vægtig Stemme: at dersom Ministeren ikke kunde bygge for de 470,000 Rd., maatte han lade være at bygge. Hertil svarede den ærede Minister dengang ikke et Ord, og det maatte altsaa forudsættes, at han delte denne Opfattelse. Der foreligger altsaa ikke her nogen Parallel med Overstridelser ved andre Leiligheder. — Men naar der nu er Spørgsmaal om, hvorledes de fremkomne Overstridelser skulle behandles, saa vil jeg sige, at jeg for mit Vedkommende ikke vil trænge ind i Spørgsmaalene om de enkelte Bevillingers og de enkelte Overstridelsers Karakter og det Diemed, hvori Pengene ere anvendte; thi dette foreligger ikke længer for Rigsdagen, nu da Pengene ere udgivne. Det, som i dette Punkt og i de to tidligere nævnte er det Veiledende og — jeg kan sige — Afgjørende for mig, er, at man ikke i Tide er kommen til Rigsdagen med Spørgsmaal om den yderligere Bevilling, der behøvedes, at man ikke er gaaet aabent frem overfor Rigsdagen. Jeg har i den Henseende endnu en Restance fra Diskussionen i 1875. Jeg tillod mig den Gang at gjøre opmærksom paa, at den Betragtning, som Ministeriet havde fremdraget og aabenbart tillagt en afgjørende Vægt, at der nemlig indtil Udgangen af 1873 ikke var Ministeriet Noget bekendt om Overstridelser, men at Spørgsmaal herom først opstod i Januar 1874, naturligvis maatte faae en meget stor Betydning; thi i samme Grad Ministeriet var i Stand til at bevise, at det havde været det vanskeligt eller umuligt, medens Tid var, at fremkomme med Forlangende om Bevilling, i samme Grad maatte ogsaa Indvendingerne fra vor Side forstumme. Jeg tillod mig den Gang at gjøre opmærksom paa, at det ikke kunde være rigtigt, hvad Ministeriet i den Anledning havde udtalt; men det høitærede Medlem for Frederiksberg (Hall) brugte da Udtalelser, som syntes at stabfæste Rigtigheden af den af Ministeriet udtalte Erklæring. Jeg kan ikke negte, at disse Ud-